

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ІНІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«28» серпня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ВСТУП ДО ФАХУ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

спеціальність СЗ «Міжнародні відносини»

освітня програма «Міжнародні відносини»

вид дисципліни обов'язкова

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

28 серпня 2025 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ірина ПАНОВА, канд. скон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол від №1 від «25» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

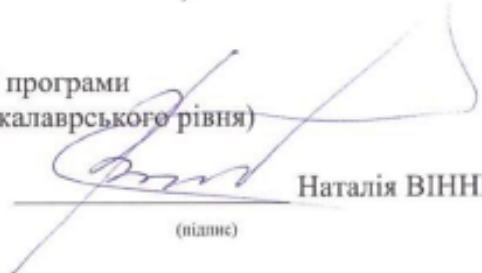
Наталія ВІННИКОВА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)

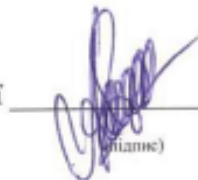
Наталія ВІННИКОВА

(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

(підпис)

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Вступ до фаху «Міжнародні відносини»» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

«Міжнародні відносини»

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

спеціальності СЗ «Міжнародні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок щодо розуміння суті та особливості підготовки бакалаврів за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини» спеціальності СЗ Міжнародні відносини на першому (бакалаврському) рівні для вирішення складних задач та проблем в процесі здійснення майбутньої професійної діяльності у сфері зовнішньої політики, міжнародного співробітництва та міжнародних відносин.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- розкрити сутність, предмет та основні категорії науки «Міжнародні відносини»;
- охарактеризувати міжнародні відносини як напрям вищої освіти та наукової спеціальності;
- ознайомити студентів з організацією навчального процесу та особливостями підготовки фахівців у цій галузі;
- пояснити методологічні підходи й системний аналіз міжнародних процесів;
- дослідити історичні типи міжнародних систем і закономірності їх еволюції;
- показати роль геополітики як окремого напрямку досліджень у сфері міжнародних відносин;
- проаналізувати співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики держав, визначити місце дипломатії у сучасному світі;
- оцінити роль та значення України в системі міжнародних відносин і світовій політиці.

1.3. Кількість кредитів: 4

1.4. Загальна кількість годин: 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16/16 год.	-
Самостійна робота	
56 год.	-
у тому числі індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- формування наступних спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти наступних результатів:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та

світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

РН25. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

1.8. Пререквізити

Передумови вивчення дисципліни: не передбачено.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародні відносини як напрям вищої освіти

1.1. Роль і значення міжнародних відносин у сучасному світі

1.2. Характеристика та особливості освітньої програми «Міжнародні відносини»

1.3. Перспективи професійної діяльності випускників

Тема 2. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах з підготовки майбутніх фахівців в галузі міжнародних відносин

2.1. Система вищої освіти України.

2.2. Особливості університетської освіти в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна

Тема 3. Міжнародні відносини як наука і предмет дослідження

3.1. Міжнародні відносини як академічна дисципліна: походження та еволюція

3.2. Об'єкт та предмет дослідження міжнародних відносин

3.3. Методологічні основи дослідження міжнародних відносин

3.4. Міжнародні відносини як наука: дискусії та міждисциплінарність

Тема 4. Основні категорії та поняття міжнародних відносин

4.1. Поняття «міжнародна система» та «міжнародний порядок».

4.2. Держава, нація, уряд як ключові актори міжнародних відносин.

4.3. Суверенітет, національний інтерес і безпека.

4.4. Міжнародне право та його роль у регулюванні відносин між державами.

4.5. Поняття глобалізації, регіоналізації та інтеграції.

Тема 5. Історичні типи міжнародних систем

5.1. Античні міжнародні системи: від Греції до Риму.

5.2. Середньовічна модель міжнародних відносин.

5.3. Вестфальська система та її принципи.

5.4. Від Віденського конгресу до Версальсько-Вашингтонської системи.

5.5. Ялтинсько-Потсдамська система та міжнародні відносини в умовах «холодної війни».

5.6. Постбіполярний світ і сучасні трансформації.

Тема 6. Геополітика як напрям досліджень міжнародних відносин

6.1. Витоки та класичні школи геополітики.

6.2. Основні геополітичні концепції та теорії.

6.3. Геополітичні інтереси провідних держав світу.

6.4. Роль простору, ресурсів і технологій у геополітичному аналізі.

6.5. Україна в сучасних геополітичних концепціях.

Тема 7. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики. Зовнішня політика і дипломатія

7.1. Теоретичні підходи до взаємозв'язку внутрішньої та зовнішньої політики.

7.2. Зовнішня політика як інструмент реалізації національних інтересів.

7.3. Дипломатія: сутність, функції та інструменти.

7.4. Взаємодія дипломатії, економіки та безпеки у формуванні зовнішньої політики.

7.5. Роль публічної дипломатії та «м'якої сили».

Тема 8. Україна в світовій політиці

- 8.1. Україна як суб'єкт міжнародних відносин: історичний вимір.
- 8.2. Зовнішньополітичні пріоритети України після відновлення незалежності.
- 8.3. Україна та європейська інтеграція.
- 8.4. Україна у відносинах зі США, Китаєм та іншими провідними державами.
- 8.5. Міжнародна безпека і роль України у глобальних та регіональних процесах.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Міжнародні відносини як напрям вищої освіти	15	4	4/0			7
Тема 2. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах з підготовки майбутніх фахівців в галузі міжнародних відносин	15	4	4/0			7
Тема 3. Міжнародні відносини як наука і предмет дослідження	15	4	4/0			7
Тема 4. Основні категорії та поняття міжнародних відносин	15	4	4/0			7
Тема 5. Історичні типи міжнародних систем	15	4	0/4			7
Тема 6. Геополітика як напрям досліджень міжнародних відносин	15	4	0/4			7
Тема 7. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики. Зовнішня політика і дипломатія	15	4	0/4			7
Тема 8. Україна в світовій політиці	15	4	0/4			7
Усього годин	120	32	16/16	-	-	56

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Міжнародні відносини як напрям вищої освіти	4/0
2	Тема 2. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах з підготовки майбутніх фахівців в галузі міжнародних відносин	4/0
3	Тема 3. Міжнародні відносини як наука і предмет дослідження	4/0
4	Тема 4. Основні категорії та поняття міжнародних відносин	4/0
5	Тема 5. Історичні типи міжнародних систем	0/4
6	Тема 6. Геополітика як напрям досліджень міжнародних відносин	0/4
7	Тема 7. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики. Зовнішня політика і дипломатія	0/4
8	Тема 8. Україна в світовій політиці	0/4
	Разом	16/16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи (довіді)	Кількість годин
1	Тема 1. Міжнародні відносини як напрям вищої освіти ✓ Скласти таблицю «Основні освітні програми з міжнародних відносин у провідних університетах світу» (не менше 5 прикладів). ✓ Написати коротке повідомлення (2–3 стор.): «Місце міжнародних відносин у системі суспільних наук».	7
2	Тема 2. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах з підготовки майбутніх фахівців в галузі міжнародних відносин ✓ Ознайомитися з Положенням про організацію освітнього процесу в ХНУ імені В. Н. Каразіна та підготувати резюме (1 стор.) з трьома ключовими особливостями. ✓ Скласти порівняльну таблицю «Університетська освіта в Україні та країнах ЄС: спільні та відмінні риси» (мін. 5 критеріїв).	7
3	Тема 3. Міжнародні відносини як наука і предмет дослідження ✓ Опрацювати наукові праці (мін. 5 авторів, серед них українські та зарубіжні) щодо становлення міжнародних відносин як науки; підготувати короткий огляд (2 стор.). ✓ Створити порівняльну таблицю «Методологічні підходи до дослідження міжнародних відносин» (реалізм, лібералізм, конструктивізм, інституціоналізм).	7
4	Тема 4. Основні категорії та поняття міжнародних відносин ✓ Скласти схему «Ключові актори міжнародних відносин» (держава, міжнародні організації, транснаціональні корпорації, НУО, індивід). ✓ Побудувати порівняльну таблицю «Національний інтерес vs. колективна безпека» (мін. 4 критерії).	7
5	Тема 5. Історичні типи міжнародних систем ✓ Скласти хронологічну таблицю історичних міжнародних систем (Антична, Середньовічна, Вестфальська, Віденська, Версальсько-Вашингтонська, Ялтинсько-Потсдамська, постбіполярна). ✓ Порівняти ключові принципи Вестфальської системи та сучасної постбіполярної (мін. 5 параметрів).	7
6	Тема 6. Геополітика як напрям досліджень міжнародних відносин ✓ Провести міні-дослідження: «Геополітичні інтереси США, Китаю та Росії у XXI ст.» (презентація 6–7 слайдів). ✓ Підготувати есе (2 стор.): «Яке місце займає Україна в сучасних геополітичних концепціях?».	7
7	Тема 7. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики. Зовнішня політика і дипломатія ✓ Скласти порівняльну таблицю «Внутрішні фактори формування зовнішньої політики» (економічні, політичні, соціальні, культурні). ✓ Підготувати схему «Основні інструменти дипломатії (традиційна, економічна, публічна, культурна, цифрова)».	7
8	Тема 8. Україна в світовій політиці ✓ Підготувати хронологічну таблицю основних етапів зовнішньої політики України (1991–2025). ✓ Україна у формуванні європейської безпеки після 2022 року»	7
	Разом	56

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання

У процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: наприклад, ділова гра; практичні: науково-дослідні завдання. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів.

8. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах:

- оцінювання роботи студентів під час практичних занять;
- оцінка за індивідуальну роботу студентів;
- проведення проміжного контролю;
- проведення підсумкового контролю.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що студент отримує за змістовні модулі та модульний контроль. Проміжний контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за першим та другим розділом, дорівнює 60. Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. До заліку допускаються студенти, які мають достатню кількість балів з поточного контролю та написання і захисту індивідуальної роботи. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань становить 40.

Підсумковий контроль представлений у вигляді тестових питань. А саме – 40 тестових питань, кожне з яких важить 1 бал.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел під час заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0). У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Вступ до фаху «Міжнародні відносини»».

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума

контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів підсумкового семестрового контролю складає 100.

9. Схема нарахування балів

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота								Проміжний контроль	Разом	Залікова робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	60	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5				
60											

T1, T2 ... – теми розділів.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль протягом семестру – 60 балів. З них:

– активна робота на семінарських заняттях – 40 балів (5 балів кожна тема семінарського);

– ПК – 20 балів;

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ, виконання письмового завдання	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1	Частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують здобувачі вищої освіти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують здобувачі, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують здобувачі вищої освіти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують здобувачі вищої освіти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Ведення опорного конспекту лекції:

Опорний конспект лекції (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому у стисло і системно викладено основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами, теоріями тощо.

Кожен студент повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Під час аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. Під час самостійної роботи рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань, що були зазначені в Робочій програмі та ОКЛ.

Критерії поточного контролю знань студентів

Поточний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Поточний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування. Зокрема, проведення двох таких робіт, кожна з яких важить 10 балів.

Письмова контрольна робота або тестування	Критерії оцінювання
10	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно розв'язав усі тестові завдання.
7-9	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно розв'язав половину тестових завдань.
4-6	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно розв'язав меншість тестових завдань.
1-3	В мінімальному обсязі володіє навчальним матеріалом. Дає відповідь лише на одне з двох теоретичних питань, при цьому недостатньо розкриває його зміст, а також допускає суттєві неточності. Правильно розв'язав декілька тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Умови допуску здобувача до підсумкового семестрового контролю (заліку): виконання поточного контролю у вигляді тестів, роботи на семінарських та лекційних заняттях, за результатами яких він набрав не менше 10 балів.

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.

Умови зарахування: студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу. Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь. За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію наукових статей або тез досліджень.

Умови зарахування: студент має надати офіційне звернення до викладача. До звернення необхідно додати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів: участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 5 балів; публікація тез конференції: до 5 балів; публікація статті у фаховому виданні: до 10 балів.

Кожне таке звернення розглядається окремо. Рішення ухвалюється відповідно до чинних нормативно-правових документів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальний рівень поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за залікову роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Дипломатія : навч. посіб. / Л. В. Корольчук, О. В. Баула, Н. М. Галазюк [та ін.] ; за ред. Л. В. Корольчук. Луцьк : ПП «Волинська друкарня», 2024. 340 с.
2. Круш П. В. та ін. Основи економічної теорії. Підручник. Київ: Каравела, 2023. 448 с.
3. Кудінова А., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань. Навчальний посібник. Київ: Академія, 2023. 208 с.
4. Кіссінджер Г. Дипломатія. Київ: КМ-Букс. 2022. 864 с.
5. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. / О. Н. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко та ін. Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 206 с.
6. Теорія міжнародних відносин : підручник / за ред. М. П. Требіна ; М. П. Требін, Л. М. Герасіна, О. Ю. Панфілов та ін. Харків : Право, 2022. 432 с.

7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин : навч. посіб. / В. Ф. Цимбалістий; рецензенти О. П. Григоренко, Л. А. Виговський. Київ : Новий світ-2000, 2025. 360 с.
8. Poast P. The Study of International Relations and the War in Ukraine. *International Studies Review*. 2024. Vol. 26, Issue 3. URL: <https://doi.org/10.1093/isr/viae037.01>
9. Bocquillon P. The effects of wars: lessons from the war in Ukraine . *Policy and Society*. 2024. Vol. 43, Issue 2. P. 123–139. URL: <https://doi.org/10.1080/01442872.2024.2334458>
10. David M. Russia's war on Ukraine: unbottled emotions and the EU's response. *Journal of European Integration*. 2024. Vol. 46, Issue 4. P. 377–395. DOI: <https://doi.org/10.1332/251569121X16872942837731>

Допоміжна література

1. Міжнародні відносини та світова політика : навч.-метод. посібник / Ю. В. Чайковський, Р. Ф. Харитонов. Одеса : 2022. 43 с
2. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. Харків : Віват 2020. 256 с.
3. Куц Г.М., Безрук О.О., Денисенко І.Д. Публічна влада в Україні в умовах воєнного стану і терористичних загроз: політико-технологічний вимір. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. №11. URL: <https://ppdnz.com.ua/index.php/home/article/view/270>
4. Матвієнко В. М. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : навч. посіб. Київ : Вид-во «Ліра-К», 2022. 452 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Закон України про вищу освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. ПОРЯДОК формування індивідуальної освітньої траєкторії у частині реалізації права здобувача вищої освіти на вільний вибір освітніх компонентів. URL: <https://surl.li/rdnvaw>
3. Додатки до Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. URL: <https://surl.li/yaafcgg>
4. Затверджені стандарти вищої освіти. *МОН*. URL: <https://surl.li/rghysq>
5. Документи. Офіційний сайт Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна – <https://karazin.ua/documents/>
6. Офіційний сайт Верховної Ради України.. URL : www.rada.gov.ua
7. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури – <http://www.unesco.org/>

8. Офіційний сайт Агентства з ядерної енергетики – <https://www.iaea.org/>
9. Офіційний сайт Європейського Союзу – <https://european-union.europa.eu/>
10. Офіційний сайт Банку міжнародних розрахунків – <http://www.bis.org>
11. Офіційний сайт Світового банку – <http://www.world-bank.org>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії **обставин непоборної сили** освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборогою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Вступ до фаху «Міжнародні відносини»» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14787>